

**Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Всеукраїнська громадська організація Союз українок
Світова Федерація Українських Жіночих Організацій
Світовий Конгрес Українців**

**УКРАЇНСЬКА ЖІНКА
У НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА ГЛОБАЛЬНОМУ
ПРОСТОРІ:
історія, сучасність, майбутнє**

Збірник матеріалів

I Міжнародного наукового форуму

24 – 25 листопада 2016

**Дрогобич
2016**

УДК 316.42.-055.2(063)

ББК 94.3я43

У45

Редакційна колегія:

Відповіdalnyj редактор – проф. Світлана Щудло (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка).

Заступник редактора – доц. Оксана Зелена (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка).

Члени редколегії: доц. Ірина Мірчук (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка), доц. Ярослав Комарницький (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка), доц. Лідія Тиміш (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка), доц. Олександра Проць (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка).

У45 **Українська жінка у національному і глобальному просторі : історія, сучасність, майбутнє : збірник матеріалів I Міжнародного наукового форуму (24 -25 листопада 2016 р.) / Заг.ред. С. Щудло. – Дрогобич : «Трек ЛТД», 2016. – 179 с.**

Пропонований збірник укладено на основі матеріалів виступів учасників I Міжнародного наукового форуму «Українська жінка у національному і глобальному просторі : історія, сучасність, майбутнє», присвяченого проблемі українського жіноцтва. До нього увійшли наукові праці, присвячені теоретичним і практичним питанням трансформації ролі жінки від минулого до сьогодення, осмисленню перспектив ролі української жінки у національному та глобальному вимірах. Увага авторів зосереджується на розвитку українського жіночого руху, відображені геройчних жіночих образів в історії, громадсько-політичних та культурно-освітніх ролях жінок, аналізі багатоманітності соціальних ролей сучасної жінки, зокрема в умовах збройного конфлікту.

Збірник адресований управлінням, науковцям, молоді, усім, хто цікавиться жіночою проблематикою.

ISBN 978-617-7263-28-8

Рецензенти:

Проф. Лариса Климанська, Національний університет «Львівська політехніка»;

Проф. Надія Скотна, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Рекомендовано до друку вченого радиою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 5 від 19 квітня 2016 року)

Адреса редакційної колегії:

82100, Львівська обл., м. Дрогобич, вул. Івана Франка, 24, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, кафедра правознавства, соціології та політології.

E-mail: kpspddpu@gmail.com, SUforum2016@gmail.com

© ДДПУ імені Івана Франка, 2016

© ВГО Союз українок, 2016

Зелена Оксана. Українська жінка в публіцистичній спадщині Осипа Назарука	54
Ігнатів Надія. Гордий дух особистості: образ геройні автобіографічної повісті Наталени Королевої «Без коріння»	56
Кантор Наталія. Пасивне виборче право жінок в Україні у контексті міжнародних виборчих стандартів	59
Кvas Олена. Цінність материнства та дитинства в українських народно-педагогічних уявленнях	61
Кліш Ірина. Виконавська діяльність співачки Стефанії Нагірної у контексті еволюції музичного мистецтва України та діаспори	63
Ковальчук Олена, Потапюк Лілія. З історії жіночого руху на Західній Україні (друга половина XIX – початок ХХ ст.)	66
Комарницький Ярослав. Політична діяльність Мілени Рудницької у міжвоєнний період	68
Комих Наталя. Візуальні інструменти аналізу сучасних жіночих образів	71
Копельців-Левицька Єлизавета. Проблеми сурогатного материнства в українському законодавстві	73
Костюк Ольга. Антидискримінаційна робота як стратегічний напрям гендерного виховання учнівської молоді Канади	76
Косьмій Олена. Гендерна складова сучасного освітнього контенту	78
Круцько Ірина, Тиміш Лідія. Серцем липу ж в Україну: до історії створення і діяльності відділу суспільної опіки імені Хариті Кононенко	80
Кузан Надія. Бойківська вишивака у творчості мисткинь Дрогобиччини	83
Купрій Тетяна. Роль і місце жінки в політичних поглядах християнських демократів Німеччини: досвід для України	84
Маланчук-Рибак Оксана. Ідеологічна структура українського жіночого руху міжвоєнного періоду в Галичині	87
Маркова Світлана. Трансформація соціальних ролей жінки в УСРР – УРСР (1917–1933 pp.)	89
Марценюк Тамара, Гриценко Ганна, Берлінська Марія, Квіт Анна. «Невидимий батальйон»: участь жінок у військових діях в АТО	91
Марчишина Алла. Стереотипний образ гендерної ідентичності жінки в англомовному дискурсі	96
Марчук Людмила. Ґендерні аспекти жіночої прози Галини Тарасюк	98
Медіна Тетяна. Трансформація ролі жінки в українському суспільстві як наслідок послаблення поляризації гендерних ролей	100

були відзначені Дипломом Бойківського літературно-краєзнавчого конкурсу імені Мирона Уtrysка.

Із метою подальшого вивчення та популяризації народного мистецтва бойківського регіону у Дрогобицькому державному педагогічному університету імені Івана Франка було створено творчу лабораторію «Мистецька Бойківщина». Основними завданнями лабораторії проголошено сприяння широкому використанню можливостей традиційного народного мистецтва у формуванні національної свідомості молоді, підвищення якості вивчення народного мистецтва України у педагогічних навчальних закладах, а через виховання педагогів – у загальноосвітніх навчальних закладах [5].

Сьогодні на базі творчої лабораторії проводяться семінари, круглі столи, майстер-класи з проблеми дослідження, популяризації бойківської вишивки із застосуванням майстрів народного мистецтва України, викладачів, учителів середньої школи, керівників гуртків та студентів. Виконуються спільні проекти з навчальними закладами Львівщини, Івано-Франківщини та Закарпаття.

Список використаних джерел

1. Савка Л. Дослідження творчості Мирослави Петрівни Кот/ Л. Савка, Н. Кузан // Молодь і ринок. – 2006.– №6(21).– С.29–33.
2. Кот М. Вишивка Дрогобиччини: традиції і сучасність/ М. Кот. – Львів : Інститут народознавства НАН України, 1999. – 107 с.
3. Кот М. Вишивка Дрогобиччини в рушниках/ М. Кот, Л. Савка, Т. Конопко.– Дрогобич : Коло, 2010.– 62 с.
4. Кузан Н. Виховання підлітків на традиціях української народної вишивки : монографія. – Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2012. – 160 с.
5. Кишакевич Ю. Провідник національного відродження / Ю. Кишакевич//Культура і життя. – 2014. – № 7. – С. 5.

УДК 94:321(430)-321:316

Купрій Тетяна,

кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії,
Київський університет імені Бориса Грінченка

РОЛЬ І МІСЦЕ ЖІНКИ В ПОЛІТИЧНИХ ПОГЛЯДАХ ХРИСТИЯНСЬКИХ ДЕМОКРАТІВ НІМЕЧЧИНІ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Трансформація суспільних відносин у кін. ХХ – на поч. ХХІ ст. значною мірою вплинула на функціонування, склад, структуру та поведінку політичних партій. Суттєві зміни відбулися в поглядах найвпливовіших партійних функціонерів Німеччини на шлюб, сімейні стосунки, роль і місце чоловіка та

жінки у родинному вихованні. Партія християнських демократів (ХДС) проявляючи гнучкість і, неодноразово на практиці, відходячи від догматичних принципів, враховує нові вимоги мінливого світу. Її соціально-статева трансформація і політичний прагматизм у гендерних питаннях перетворили її з консервативної партії на реформістську. Варто зазначити, що діяльність Німеччини в умовах єдиної Європи та реальності процесів глобалізації – це стиль компромісів, прагнення та вміння домовлятися, стиль взаємодії і кооперації, притаманний жіночому обличчю партії.

Основною підвалиною християнської демократії залишається визнання одним з головних соціальних інститутів – сім'ю тому, що саме в родині закладається повага до основ духовного і морального розвитку особистості. Значна частина представників ХДС, зокрема її консервативно-бюргерського крила, донедавна були переконані в тому, що жінка набагато впевненіше справляється з дітьми, на кухні, виконує належну роль в церкві (правило трьох «К»), аніж займається державними справами і, взагалі, жінці не місце в політиці. Проте час довів, що жінки у владі спроможні повніше враховувати потреби гуманізації відносин у суспільстві та випрацьовувати інструмент попередження і запобігання конфліктам.

Важливим для сучасної Німеччини є питання здійснення останніми десятиліттями гендерної політики. Формування особистості жінки й чоловіка, статева збалансованість у суспільстві проголошено одними з основних принципів стратегій розвитку Німеччини як демократичної держави і закріплено в ст. 3 Основного закону ФРН. А. Меркель, – незмінний канцлер, – у цьому сенсі є добрим прикладом. Адже вона у лавах ХДС та на щаблях державної влади зробила близьку кар'єру в «чоловічому» світі політики завдяки компетентності, вмінню приймати рішення і відстоювати свою позицію.

Протягом останніх чотирьох десятиліть частка жінок у загальному балансі зайнятості збільшилася, вони зробили низку важливих проривів у різних галузях економіки й видах робіт, а також у досягненні високого професійного й посадового статусу. Водночас результати досліджень свідчать про значну дискримінацію за гендерною ознакою. Проблеми гендерної рівності є своєрідним мірилом демократичного поступу країни. Будучи провідною країною Заходу, Німеччина має невирішенні питання: 1/10 від загальної частки населення, яка працює на мінімальну ставку у 500 євро, а також із загальної кількості працевлаштованих 75% – зайняті неповний робочий день становлять жінки; різниця в середньому рівні кінцевої зарплати чоловіків і жінок складає 21,7%; серед топ-менеджерів в Німеччині менше 4% складають жінки. менеджерів середньої ланки – біля 30%; лише 5 % посад мерів у німецьких містах із населенням понад 10 тис. жителів обіймають жінки [1].

Представляючи у 2013 році передвиборчу партійну програму «Сильна Німеччина. Шанси для всіх» та тези діяльності свого уряду, федеральний канцлер визначила основні напрями реформування у сфері сім'ї. А. Меркель

свого часу обіймала посаду федерального міністра у справах жінок і молоді, а також міністра охорони навколошнього середовища. Врахування саме цих чинників дає підстави зрозуміти стратегічне бачення очільниці федерального уряду становлення нового погляду на гендерні питання. Щоб виправити ситуацію у документах ХДС та урядових розпорядженнях, членом якого є перша жінка-бундесканцлер, після тривалих обговорень остаточно зафіксовано так зване правило кворуму: на всіх посадах і в усіх органах партії кількість жінок, а також на керівних посадах великих компаній має становити щонайменше третину. Квоти (30%) та механізми впровадження до 2020 р., що забезпечують рівноправність жінок, запроваджено також в наглядових радах великих компаній.

Перша спроба використання в економічній сфері закону ФРН про забезпечення гендерної рівності була реалізована в 2001 р. досягненням домовленості про добровільне забезпечення рівноправності чоловіків і жінок у приватних господарствах. Для запровадження відповідних інструментів федеральним урядом та об'єднаннями великих компаній було створено робочу групу «Рівність шансів і сімейна політика підприємств у сфері економіки». Дані статистики свідчать, що до 2015 р. кількість жінок на керівних посадах в економічній сфері зросла, але політика забезпечення рівноправності жінок істотно не змінила ситуації [2].

Впроваджується також ціла низка не менш важливих суміжних реформ уряду стосовно оплачуваної декретної відпустки чоловіків на 14 місяців. Це в свою чергу, надає жінці можливість не переривати професійну кар'єру заради сім'ї і дітей. Для розв'язання проблем державної гендерної політики ставка робиться на розвиток мережі дошкільних дитячих установ і планомірне реформування закону про дитячу грошову допомогу в сім'ях з працюючою мамою. Християнські демократи з повагою ставляться до незареєстрованих та одностатевих шлюбів, хоча виступають проти усиновлення одностатевими парами дітей та надання їм податкових преференцій, діючих для традиційної сім'ї.

Тенденція гендерної переорієнтації в політиці підтверджується і в третьому кабінеті канцлера. Кількісне співвідношення жінок до чоловіків в уряді на сьогодні складає 7:11, в тому числі з іммігрантських кіл, і земельні уряди також на третину укомплектовані представницями прекрасної статті [3].

Емансипація вельми потужно пронизує життя жінок – одного з найбільших електоральних прошарків ХДС, відтак і формує впевнену, яскраво виражену та соціально орієнтовану позицію партії.

Список використаних джерел

1. Frauen verbessern Teilhabe - aber nicht in Deutschland. [Електронний ресурс] – Дата доступу 25.10.2013 – Режим доступу: <http://www.faz.net/aktuell/beruf-chance/arbeitswelt/world-economic-forum-frauen-verbessern-teilhabe-aber-nicht-in-deutschland-12633574.html>

2. Vorlage des Rechenschaftsberichtes 2013. /23. Parteitag der CDU Deutschlands. –

[Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.cdu.de/system/tdf/media/dokumente/rechenschaftsbericht/2013.pdf?file=1> – Назва з екрану

3. Frauen in Deutschland. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bpb.de/gesellschaft/gender/frauen-in-deutschland> – Назва з екрану

УДК 94(477.83/.86):323.1-055.2

Маланчук-Рибак Оксана,

доктор історичних наук, професор кафедри історії та теорії мистецтв,

Львівська національна академія мистецтв

ІДЕОЛОГІЧНА СТРУКТУРА УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО РУХУ МІЖВОЄННОГО ПЕРІОДУ В ГАЛИЧИНІ

Ідеологія фемінізму – це, насамперед, більш чи менш систематизовані настановчі доктрини, а також програми, а також програми, спрямовані на конкретну суспільну реалізацію проголошених завдань. Як і будь-яка інша, ідеологія фемінізму постає спершу як критика суспільної несправедливості, зокрема щодо жінок. Згодом настає час формування позитивної мети/завдань. У широкому розумінні ідеологію фемінізму можна трактувати як символічну систему, як певний тип соціокультурних явищ, об'єднаних одним типом цінностей, врешті-решт як спосіб мислення, стиль життя, конкретні культурно-етичні норми, стереотипи та настанови. У вузькому розумінні ідеологія фемінізму – це чітко артикульовані ідей-доктрини та спосіб їх суспільно-практичної реалізації.

Впродовж XIX – початку ХХ ст. у Галичині було чітко означено проблему суспільної дискримінації жінок, насамперед у сфері освіти, праці, права і політики. У цей час було створено перше українське жіноче світське товариство у Станіславові (1884 р.), вийшло у світ ряд феміністських за характером видань (альманах «Перший вінок», збірники «Наша доля» та ін.). Власне у цей час було закладено основи українського ліберального, консервативного (соціально-християнського) та соціал-демократичного фемінізмів.

Ліберальний фемінізм. У Галичині значного розвитку набула ідейна концепція фемінізму, пов'язана з ідеологією лібералізму та національного відродження. В умовах кризи ліберального світогляду українки-феміністки в Галичині вибудували чіткий ідеологічний та організаційний алгоритм дій в умовах формально рівних прав громадянських прав людей, незалежно від статі. Ліберальний фемінізм у міжвоєнний період мав завдання остаточного ідеологічного розмежування з «правим» консервативним і «лівим»